

“Hoe strijk je de littekens weer glad?”

Door: Ria Uiterloo

Een tweet vanaf het eiland Sint Maarten wees ons erop dat Kanamori's levenslessen inmiddels een mondiaal fenomeen worden: na een ontmoeting met Kanamori in Nederland, vertoonden schoolleider Ria Uiterloo en haar leerkracht van groep 7/8 *Children Full of Life* aan de kinderen. Het thema pesten resoneerde het meest in de klas: “Ik begon ook te pesten, om wraak te nemen. Door deze film wil ik dat niet meer.”

“Ik wilde wel huilen, toen ik Kanamori's film zag”, vertelt leerlinge Tanya. “Maar ik durfde niet, omdat ik dacht dat de kinderen me zouden pesten.” Als *Children Full of Life* één rode draad heeft, is het wel de nadruk die Kanamori legt op de verbondenheid van leerlingen met hun leefwereld, met zichzelf én met elkaar. Het is een manifest tegen uitsluiting. En toch vreesde deze leerling de hoon van haar klasgenoten.

De dynamiek van pestgedrag is vaak complex en diep geworteld: “Ik dacht weer aan mijn vader die doodging toen ik negen was”, vervolgt Tanya. “Een jongen pestte me en ik had hem wel willen vermoorden. Ik begon ook te pesten, om wraak te nemen. Door deze film wil ik dat niet meer.”

Onze school, ons eiland, onze toekomst

Onze school is rechtstreeks verbonden met de toekomst van Sint Maarten – ons eiland, onze samenleving. We willen dat onze kinderen zichzelf en hun talenten leren kennen, om hun plek in te kunnen nemen in de eilandsamenleving en in de rest van de wereld. Het leven op school is deel van die toekomst en pestgedrag, met het verlies van zelfvertrouwen en verbondenheid dat ermee gepaard gaat, hoort daar niet thuis.

Na ons bezoek aan Kanamori in Nederland werden we nieuwsgierig hoe we zijn concept van levenslessen zouden kunnen inzetten. Een week geleden hebben we de film te laten zien. Het was niet de eerste keer dat we het over pestgedrag hadden op een manier die iets bij de kinderen losmaakt. Zo herinnert leerlinge Latifa zich hoe een jaar eerder de juf vellen papier uitdeelde met de opdracht je vel te verfrommelen, zonder dat het scheurde. “Daarna kregen we de opdracht om het glad te strijken tot het zo goed als nieuw was. Het lukte niemand om het papier weer glad te krijgen. De juf zei dat dát precies was wat er gebeurde met iemand die gepest wordt. Ook al zeg je sorry, ook al probeer je alles weer glad te strijken, de littekens blijven.”

Niet iedereen is meteen even spraakzaam na de film. Sterker nog, tijdens de vertoning is de klas muistil en compleet gegrepen door wat ze zien. Pas een tijdje na de eindtitels komt er voorzichtig een gesprek op gang over ervaringen en gevoelens. “Pesten maakt van jou een persoon die je niet wilt zijn”, meent Loreen. Ook zij herkent het gedrag: “Ik word soms gepest om mijn kleur. Mensen denken dat ik Chinees ben. Ik word ook gepest om mijn benen. Ik ben zo geboren en zo zal ik zijn. De mensen die pesten, willen denk ik graag praten met iemand en ze willen graag een goede vriend. Vrienden zijn er om je te steunen, om je te troosten en om tegenaan te leunen. Maar vrienden zijn er ook om je te helpen om het weer goed te doen.”

*“De kinderen
willen vaker voor
elkaar opkomen,
een team worden”*



Zachtjes huilen, met gebalde vuisten

Gaandeweg ontstaat er steeds meer openhartigheid. Er wordt geluisterd naar elkaar, getroost en spontaan over elkaars rug gestreken. Jessica, die vreselijk moet huilen bij de film, schrijft later in haar gevoelensschriftje: "Toen ik pas op St. Maarten was, ging mijn opa dood. Ik kon niet mee naar de begrafenis en voelde me heel verdrietig. Als ik weer terugga, is hij er niet meer. Iedereen gaat een keer dood, maar toch vraag ik me af waarom."

Toch lukt het niet alle kinderen – ook niet achteraf – om hun gevoelens te beschrijven. Er zit zoveel pijn bij de huilende kinderen. Jermain huilt heel zachtjes, met gebalde vuisten. De meeste klasgenoten kennen zijn verdriet en Latifa vertelt dat ook zij het wist: "Ze zeggen dat hij stinkt. Hij heeft het al twee jaar moeten aanhoren." Ze geeft aan hem zelf ook te pesten en dat ze ermee wil stoppen. Tegelijkertijd realiseert ze zich dat de schade al aangericht is.

De kinderen hebben de boodschap van Kanamori begrepen en benoemen aan het eind van het gesprek het belang van elkaar troosten en ondersteunen bij moeilijke momenten. Ze willen vaker voor elkaar opkomen, een team worden en allemaal gelukkig zijn. Ze vroegen spontaan of ze alle kinderen van de school in de maandsluiting mochten vertellen over hun ervaringen na het kijken van de film. "Het schaadt je zelfvertrouwen", zei Mariam in de maandsluiting en riep alle kinderen op om met hen mee te werken het pesten te stoppen.

De gezellige klas

Daags na de lessen vindt er een voorval plaats in de pauze: als de juf van groep 7/8 na de pauze binnenkomt en één van deze meisjes ziet huilen, vraagt ze wat er speelt. Het andere meisje dat bij het voorval was betrokken begint te praten. Er is een simpele ruzie tijdens het buitenspelen geweest, die uit de hand gelopen is door alle gemene dingen die deze twee meiden tegen elkaar geroepen hebben. De klas denkt mee over oplossingen. Het ene meisje weet meteen te vertellen wat ze volgende keer beter kan doen, maar het andere meisje blijft ervan overtuigd dat zij niets had kunnen doen om het te voorkomen. De klas denkt daar anders over. De leerkracht dringt niet aan, voelt dat de leerling nog niet klaar is om in te zien dat ze verkeerd zat en gunt haar de tijd en ruimte die ze nodig heeft. De volgende ochtend komt het meisje naar school met twee briefjes: één voor de juf, waarin ze zegt dat ze het nu wel weet; het andere briefje is voor het meisje dat ze gekwetst heeft. Een brief met excuses.

In ons beleid "sociaal emotionele vorming" hebben we de levenslessen van meester Kanamori als pedagogische werkvorm opgenomen en daarmee tot een belangrijk deel van onze aanpak gemaakt. De kinderen van deze groep hebben laten zien dat die levenslessen universeel zijn.

Niet alle problemen binnen de groep zijn opgelost, maar Charlene schrijft in haar gevoelensschrift dat het heel gezellig is in de klas: "De kinderen zijn veel leuker tegen elkaar". ■

Ria Uiterloo

Voorzitter Stichting EGO-St. Maarten

Directrice Sr. Reginaschool

"De juf dringt niet aan, voelt dat de leerling nog niet klaar is om in te zien dat ze verkeerd zat en gunt haar de tijd."